Konserniohjausosasto / Ohjausyksikkö
Veera Kojo

2.10.2017

Liikenne- ja viestintävaliokunta
Eduskunta

EU:n kauppasopimusten arkkitehtuuri – sopimusten jakaminen toimivallan perusteella; E 71/2017 vp

Liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt liikenne- ja viestintäministeriöltä asiantuntijalausuntoa valtioneuvoston selvityksestä, joka koskee EU:n kauppasopimusten arkkitehtuuria ja sopimusten jakamista toimivallan perusteella. Liikenne- ja viestintäministeriö kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunto ja toteaa, että ministeriön yhtyy E-kirjeessä E 71/2017 vp esitettyyn Suomen kantaan.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla lentoliikenteen kilpailun avaaminen EU:n sisällä ja telesektorin kilpailun avaaminen Suomessa 1990-luvulla ovat hyviä esimerkkejä siitä, miten kilpailun lisäämisellä voidaan saavuttaa merkittäviä hyötyjä palveluiden käyttäjille, kun tarjonta lisääntyy ja monipuolistuu ja hinnat laskevat. Liikenne- ja viestintäministeriö suhtautuu siten lähtökohtaisesti myönteisesti kauppasopimusten tekemiseen ja siihen, että kauppasopimukset jaettaisiin jatkossa E-kirjeessä E 71/2017 vp kuvatulla tavalla.

Liikenne- ja viestintäministeriön toimialan kannalta kiinnostavaa on EU-tuomioistuimen lausunnossa 2/15 tekemä progressiivinen, EU:n toimivaltaa laajentava tulkinta, jonka mukaan liikennepalvelut kuuluvat Singapore-sopimuksen kattamilta osin unionin yksinomaiseen toimivaltaan. Tuomioistuin perustelee tulkintaansa sillä, että unioni on antanut sisäisiä sääntöjä, jotka suurelta osin kattavat erityisesti meriliikenteen, rautatieliikenteen ja maantieliikenteen alat, ja sopimuksen sitoumukset voivat vaikuttaa näihin sääntöihin tai muuttaa niiden ulottuvuutta. Liikenteen alan julkisia hankintoja koskevat sitoumukset kuuluvat samalla perusteella unionin yksinomaiseen toimivaltaan. Sopimuksen ilmaliikenteen oheispalvelut kuuluvat tuomioistuimen mukaan yhteiseen kauppapolitiikkaan, ei liikennepolitiikkaan, ja näin ollen niin ikään yksinomaiseen toimivaltaan.

Liikenne- ja viestintäministeriön tämänhetkisen käsityksen mukaan tuomioistuimen lausunnolla ei pitäisi olla merkittävää vaikutusta nykytilaan, kun on kyse Suomen ja kolmansien maiden tekemistä liikennealan kahdenvälisistä sopimuksista, koska niiden tekeminen perustuu jo nykyisin valtaosin unionin antamaan valtuutukseen ja ne tulee useimmiten hyväksyttää komissiolla ennen sopimuksen tekemistä. Lausunnossa ei oteta kantaa lentoliikenneoikeuksiin, koska ne eivät ole Singapore-sopimuksen piirissä. Lentoliikenneoikeuksien katsotaan edelleen olevan jäsenvaltioiden toimivallassa.

Toimivallan jakautumista koskeva arvio täytyy jatkossakin tehdä liikenneasioissa tapauskohtaisesti. Vaikka Singapore-sopimusta koskeva lausunto koskeekin toimivallan jakautumista vain ko. sopimuksessa, komissio voi käyttää lausuntoa lisäperusteluna sille, että liikennettä koskeva muu asia olisi siirtynyt unionin yksinomaiseen toimivaltaan. Toimivallan jakautumista koskevat tulkinnat liikenteen osalta tullevat selkeytymään jatkossa, kun EU-tasolla tulee käsiteltäväksi lisää liikennealan kansainvälisiä sopimuksia ja kansainvälisissä järjestöissä päätettäviä asioita.